

Mäntyharjun kunta / varhaiskasvatuspalvelut

Arviointiperustainen
laadunkehittäminen
varhaiskasvatuksessa 2019-
2020

Minna Mokka-Halinen
1.9.2020

Sisällys

Johdanto	2
1.1 Hankkeen tavoite	3
1.2 Hankkeen työmuodot	3
1.2.1 Tutkimusaineiston keruu / mittarit	3
1.2.2 Hankkeen toteuttajien vierailut kuntien varhaiskasvatusyksiköissä	5
1.2.3 Koulutus	5
1.2.4 Työnohjaus	6
1.3 Hankkeen tulosten esittely ja kehittämistoimenpiteet	6

Johdanto

Varhaiskasvatustlain (540/2018) 24 pykälässä varhaiskasvatuksen arvioinnista määrätään seuraavasti:

Varhaiskasvatuksen arvioinnin tarkoituksena on turvata tämän lain tarkoituksen toteuttamista ja tukea varhaiskasvatuksen kehittämistä ja edistää lapsen kehityksen, oppimisen ja hyvinvoinnin edellytyksiä. Varhaiskasvatuksen järjestäjän ja tuottajan tulee arvioida antamaansa varhaiskasvatusta sekä osallistua ulkopuoliseen toimintansa arviointiin. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa.

Kaikkia varhaiskasvatuksen järjestäjiä ja toimintamuotoja koskee itsearviointivelvoite, jolla tarkoitetaan järjestäjän tekemää suunnitelmallista ja säännöllistä arviointia omasta toiminnastaan, sen vahvuuksista ja kehittämistarpeista.

Mäntyharjun kunnan varhaiskasvatuspalvelut ovat osallistuneet arviointiperustainen laadunkehittäminen varhaiskasvatuksessa -hankkeeseen. Hanke on neljän kunnan (Mäntyharju, Hirvensalmi, Kangasniemi ja Pertunmaa) yhteinen. Hanke alkoi vuoden 2019 lokakuussa ja koronan takia päättyi vuoden 2020 elokuussa. Hanke toteuttaa varhaiskasvatustlain edellyttämää, työn kehittämiseen tähtäävää laadunarviointia.

Arvioinnit ovat osa Itä-Suomen yliopiston johtamaa tutkimusta ja ne rakentuvat Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) laatimiin linjauksiin. Hankekuntien varhaiskasvatusta on mahdollista verrata valtakunnallisiin arviointituloksiin.

Hankkeen toteuttajina ovat professori (emer.) Eeva Hujala Tampereen yliopistosta ja johdon kouluttaja/ työnohjaaja Veijo Nivala. Kunnissa hankkeesta vastaavat ja sitä koordinoivat varhaiskasvatuksen esimiehet.

Mittaristoilla kertyvän aineiston tunnistaminen ei ole mahdollista. Kerätty aineisto käsitellään ja säilytetään lainsäädännön edellyttämällä tavalla Itä-Suomen yliopistossa. Hankkeessa arvioinneista saadut tulokset esitellään osallistujille ja päättäjille.

Lapsimäärät	Pk	Pph	Ryhmis	Yht
Mäntyharju	115	10	0	125
Hirvensalmi	24	7	7	38
Kangasniemi	117	23	18	158
Pertunmaa	26	0	12	38
	282	40	37	359

Taulukko 1. Lasten lukumäärä kunnittain hankkeen alussa vuonna 2019. Lukemaa käytetään vastausprosenttia määritettäessä. Mäntyharjun lukema ei sisällä esiopetusta täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevia lapsia.

Henkilöstö	
Mäntyharju	28
Hirvensalmi	9
Kangasniemi	34
Pertunmaa	10
yhteensä	81

Taulukko 2. Henkilöstön määrä kunnittain.

1.1 Hankkeen tavoite

- Arvioida kuntien varhaiskasvatuksen laatua osana valtakunnallista laadun arviointia
- Tukea henkilöstöä löytämään laadunarviointiin ja tutkimustietoon perustuvia ratkaisuja varhaiskasvatustyön kehittämiseksi
- Vahvistaa henkilöstön pedagogista identiteettiä
- Tukea henkilöstön pedagogisen tietoisuuden kasvua valtakunnallisen laadunarvioinnin ja vasun linjausten mukaiseksi
- Tukea ammatillisen itseohjautuvuuden kehittymistä
- Lisätä henkilöstön ja johtajien työhyvinvointia
- Kehittää varhaiskasvatuksen johtamista, erityisesti pedagogista johtamista
- Edistää yhteisöllistä työtapaa.

1.2 Hankkeen työmuodot

1.2.1 Tutkimusaineiston keruu / mittarit

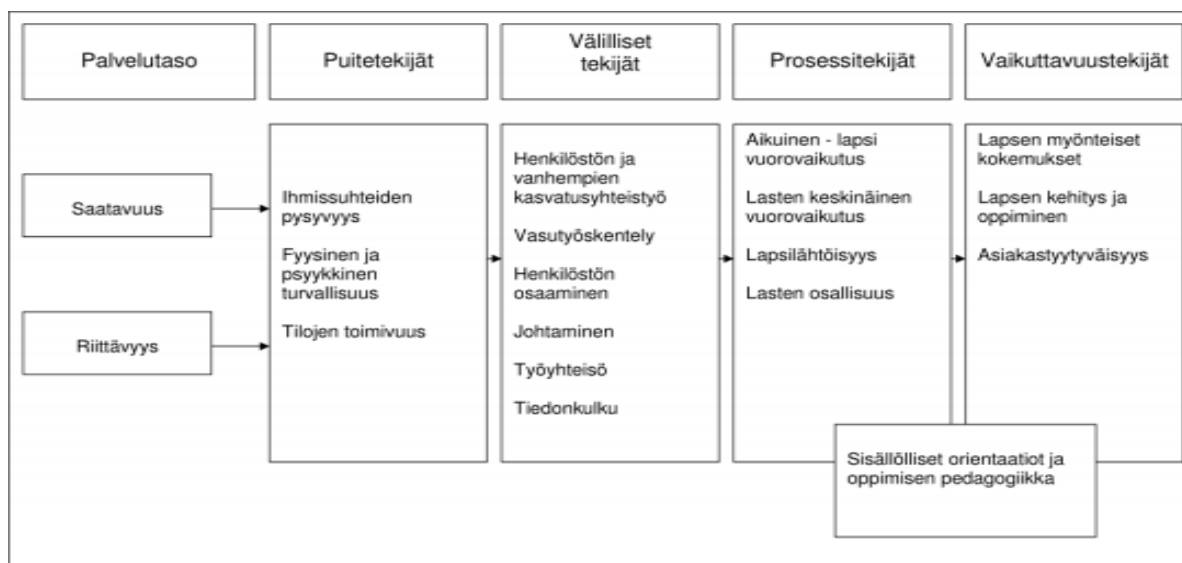
Hankkeen aineistoa kerättiin neljällä eri kyselyllä. Huoltajat vastasivat yhteen kyselyyn ja kasvatushenkilöstö vastasi kolmeen kyselyyn ammattinimikkeensä mukaisesti.

Varhaiskasvatuksen laatuun vaikuttavat puitetekijät, välilliset tekijät, prosessitekijät, lapsen oppiminen ja kehitys sekä vaikuttavuustekijät. Varhaiskasvatuksen laadunarviointimallissa kuvattuja varhaiskasvatuksen laatutekijöitä voidaan mitata erikseen tai kokonaisuutena.

Varhaiskasvatuksen opettajien minäpystyvyyden kyselyssä kartoitettiin opettajan henkilökohtaista käsitystä siitä, missä määrin hän uskoo voimavaroihinsa ja kykyihinsä varhaiskasvatuksen opettajana.

Pedagogisen johtajuuden toteutumisen kysely tuottaa tietoa varhaiskasvatuksen laadusta, henkilöstön osaamisesta ja pedagogisen johtajuuden toteutumisesta kunnassa. Tiedon tarkoitus on tukea varhaiskasvatuksen laadun sekä pedagogisen johtajuuden kehittämistyötä.

Vastauksissa arvioitiin eri laatutekijöitä asteikolla 1-5, jossa 1=täysin eri mieltä ja 5= täysin samaa mieltä.

Kuvio 1. Varhaiskasvatuksen laadunarviointimalli (pohjautuu malliin Hujala, Parrila, Lindberg, Nivala, Tauriainen & Vartiainen 1999).

Varhaiskasvatuksen laadun arviointi / Vanhemmat

Kysely toteutettiin viikoilla 42-44/2019.

Kyselyn linkki lähetettiin perhepäivähoidossa ja päiväkotit Mustikkatassussa olevien lasten huoltajille Daisy -toiminnanohjausjärjestelmän kautta.

Kyselyyn eivät osallistuneet esiopetuksessa täydentävässä varhaiskasvatuksessa olevien lasten huoltajat.

Kyselyn laatimisessa ei otettu huomioon sisarusten määrää suhteessa vastausten määrään.

Mäntyharjun kunnan osalta vastauksien määrä 39 eli 31,2%.

Kunta, jossa lapsi on varhaiskasvatuksessa

30.11.2019	Vastauksia	Lomakkeita	%
Mäntyharju	39	125	31,2 %
Pertunmaa	19	38	50,0 %
Kangasniemi	45	158	28,5 %
Hirvensalmi	21	38	55,3 %
Yhteensä	124	359	34,5 %

Taulukko 3. Lomakkeita = kunnan lapsimäärä. Sisarusten määrää ei ole otettu huomioon. Huoltajat saattavat vastata vain yhteen kyselyyn.

Varhaiskasvatuksen laadun arviointi / Henkilöstö

Kysely toteutettiin viikoilla 42-44/2019.

Kyselyn linkki lähetettiin sähköpostilla kunnan varhaiskasvatushenkilöstölle.

Mäntyharjun kunnan osalta vastauksien määrä 23 eli 82,4%.

Varhaiskasvatuksen laadun arviointi	Lomakkeita	Vastauksia	
Vanhemmat	359	124	34,5 %
Henkilöstö	77	59	76,6 %

Taulukko 4. Kokonaismäärä laadun arvioinnin kyselyyn vastanneista kaikissa kunnissa yhteensä.

Minäpystyvyyden arviointi / Varhaiskasvatuksen opettajat

Kysely toteutettiin viikolla 46/2019.

Kyselyn linkki lähetettiin sähköpostilla 10:lle lapsiryhmävastuussa olevalle varhaiskasvatuksen opettajalle.

Mäntyharjun kunnan osalta vastauksien määrä 6 eli 60%.

Minäpystyvyys	Lomakkeita	Vastaajia	%
Mäntyharju	10	6	60,0 %
Pertunmaa	2	1	50,0 %
Kangasniemi	6	5	83,3 %
Hirvensalmi	1	1	100,0 %
Yhteensä	19	13	

Taulukko 5. Varhaiskasvatuksen opettajien määrä ja vastausprosentit kunnittain minäpystyvyyden kyselyssä.

Pedagogisen johtajuuden toteutumisen arviointi / Henkilöstö

Kysely toteutettiin viikolla 46/2019.

Kyselyn linkki lähetettiin sähköpostilla koko varhaiskasvatuksen henkilöstölle, mukaan lukien opintovapaalla ja työvapaalla olevat henkilöt.

Kyselyyn vastasi myös varhaiskasvatuksen johtaja.

Mäntyharjun kunnan osalta vastauksien määrä 14 eli 46,7%.

Johtajuus	Lomakkeita	Vastaajia	%
Mäntyharju	30	14	46,7 %
Pertunmaa	10	3	30,0 %
Kangasniemi	28	16	57,1 %
Hirvensalmi	9	9	100,0 %
Yhteensä	77	42	

Taulukko 6. Varhaiskasvatuksen henkilöstön ja vastaajien määrä kunnittain johtajuuskyselyssä.

1.2.2 Hankkeen toteuttajien vierailut kuntien varhaiskasvatustyksyksiköissä

Tutustumiskäyntien tavoitteena oli arjen pedagogiikan toteutumisen seuraaminen ja kuntien toimintakulttuuriin tutustuminen havainnoimalla varhaiskasvatuksen pedagogista toimintaa. Eeva Hujalan ja Veijo Nivalan vieraili päiväkotia Mustikkatassussa 14.10.2019.

1.2.3 Koulutus

Varhaiskasvatuksen kehittämiseen tähtäävä koulutus (11.1.2020) pidettiin Mäntyharjulla. Mukana olivat hankkeeseen osallistuneiden kuntien varhaiskasvatustien henkilöstö. Koulutuksen teemoina oli pedagogiikan ja johtamisen laatu ja merkitys, pedagoginen tietoisuus sekä arviointitulosten esittely ja kehittämistoimenpiteiden määrittely.

Koko varhaiskasvatushenkilöstön työhyvinvointia vahvistava kehittämis- ja arviointi-iltapäivä (22.8.2020) Hirvensalmella jouduttiin peruuttamaan koronan vuoksi. Päivän teemana oli tarkoitus olla kehittämiskohteiden esittely kunnittain ja työhyvinvointi laadun takeena.

Kuntakohtaisten tulosten esittely tapahtui 26.8.2020 Teams -kokouksena, jossa mukana kuntien varhaiskasvatuksen esimiehet, Veijo Nivala ja Eeva Hujala.

1.2.4 Työnohjaus

Varhaiskasvatuksen johtajien työnohjaus hankkeen tuloksellisuuden varmistamiseksi (kolme kokoontumiskertaa vuonna 2019).

1.3 Hankkeen tulosten esittely ja kehittämistoimenpiteet

Tässä hankkeessa **puitetekijöitä** olivat mm. henkilöstön riittävyys ja pysyvyys, tilojen toimivuus ja turvallisuus sekä fyysinen ja psyykinen turvallisuus. Huoltajien ja henkilöstön vastausten keskiarvo 4,4 / 5.

Välillisiä tekijöitä olivat mm. henkilöstön ammatillinen osaaminen, ilmapiiri, viestintä ja tiedonkulku, varhaiskasvatussuunnitelman laatiminen yhdessä huoltajien kanssa ja kirjallinen dokumentointi. Huoltajien ja henkilöstön vastausten keskiarvo 4,3 / 5.

Prosessitekijöitä olivat mm. kuulumisten kertominen huoltajille, lapsen kohtaaminen, lasten tunteiden huomioiminen ja hyväksyminen, ryhmään kuulumisen tunne, lapsilähtöinen, leikkiin perustuva ja lasta osallistava toiminta, lapsen yksilöllisyyden huomioiminen. Huoltajien ja henkilöstön vastausten keskiarvo 4,4 / 5.

Vaikuttavuustekijöitä olivat mm. lapsen kielellisten taitojen kehittyminen, tutustuminen luontoon ja luonnonilmiöihin, lasten innostuneisuus ja tyytyväisyys varhaiskasvatukseen sekä varhaiskasvatustoiminnan näkemykset ja toiveet vastaavat huoltajien toiveita. Huoltajien ja henkilöstön vastausten keskiarvo 4,5 / 5.

Mäntyharjun kunnan varhaiskasvatuksen vahvuudet

- + Tilat ovat turvalliset ja toimivat; toimintaan tarkoitettut (Päiväkoti Mustikkatassu).
- + Lapsi on saanut paikan varhaiskasvatuksesta toiveiden mukaisesti.
- + Henkilöstö on ammattitaitoista ja sitoutunutta.
- + Henkilöstö varmistaa, että jokainen lapsi voi osallistua toimintaan riippumatta siitä, mikä hänen taustansa tai yksilölliset ominaisuudet ovat.
- + Henkilöstö luo hyvän ilmapiirin, joka on turvallinen, lämmin ja oppimaan innostava.
- + Lapsella on varhaiskasvatuksessa kavereita.
- + Lapsi tuntee kuuluvansa ryhmään.
- + Lapsi on tutustunut luontoon ja luonnonilmiöihin esim. retkien avulla.
- + Lapsella on hyvä olla varhaiskasvatuksessa.

Kehitettävää

- Rauhallisten tilojen järjestäminen, jotka mahdollistavat sekä ryhmätoiminnot että yksinolon.
- Tietoa varhaiskasvatuksen toimintaa ohjaavista kasvatuseriaatteista ja käytännöistä huoltajille.
- Sisäinen viestintä ja tiedonkulku lasta ja kasvatustoimintaa koskeissa asioissa, erityisesti vuorohoidossa.
- Lasta haettaessa kerrotaan päivittäisistä kuulumisista ja tapahtumista.
- Lapsen arkea havainnoidaan ja dokumentoidaan säännöllisesti.

Kehittämistoimenpiteet hankkeen aikana

- Oppimisympäristöjen suunnittelu ja toiminnan yhtäaikainen monipuolistaminen tiloja hyödyntäen
 - Hiljaisuustila
 - Sermit
 - Jumppasalin käyttö iltapäivän toiminnassa
 - Askartelutilan aktiivisempi ja monipuolisempi käyttö
 - Kotikeittiön aktiivisempi ja monipuolisempi käyttö
 - Pienryhmätoiminnan jakautuminen myös iltapäivään
- Tiedonkulun parantaminen huoltajien suuntaan
 - Käytetään Daisyn päivämerkintämahdollisuutta. Tieto päivän tapahtumista siirtyy huoltajalle, vaikka vuorossa oleva työntekijä ei enää ole paikalla.
 - Daisyn ilmoitustaulu
- Aloituskeskustelu perheen kanssa varhaiskasvatuksen alkaessa ja ryhmävasu tiimin työvälineeksi
 - Perheiden arvot, varhaiskasvatuksen käytännöt ja kasvatuseriaatteet näkyväksi
- Lapsen vasukeskustelujen merkityksen korostaminen huoltajille tiedon jakajana lapsen kasvun ja kehityksen tueksi
 - Vasukeskustelut aikaisempaan ajankohtaan syksyllä toimintakauden alussa
- Dokumentoinnin eri muodot osaksi arjen työtä:
 - Havainnointi ja havaintojen systemaattinen kirjaaminen
 - Kuvaaminen
 - Daisyn kasvunkansio – näkyy myös huoltajille
 - Pedagogisen dokumentoinnin vuosikello – työkalu henkilöstön suunnittelutyölle.

Toimenpiteet jatkossa

- Yhteistyön kehittäminen huoltajien kanssa – osallisuuden lisääminen
- Pedagogiikan vahvistaminen eri ammattiryhmissä seutukoulutusten avulla
- Pedagogisen johtamisen vastuualueet – varhaiskasvatuksen johtaja – varhaiskasvatuksen opettaja
 - toimintakulttuurin juurruttaminen
- Pedagogiikan toteuttamisen vastuualueet eri ammattiryhmissä
 - varhaiskasvatuksen opettajien sak-ajan käyttö (suunnittelu, arviointi ja kehittäminen)
 - pienryhmätoiminnan kehittäminen kokopäiväpedagogiikkaan